

Posudek konzultanta
na rigorózní práci Mgr. Martina Slobodníka
Trestní odpovědnost právnických osob ve vybraných zemích EU

I.

Rigorózní práce Mgr. Martina Slobodníka o rozsahu 126 stran vlastního textu je vypracována na ambiciózní téma trestní odpovědnosti právnických osob. Téma rigorózní práce je velmi aktuální a velmi důležité jak v českých právních poměrech, tak v evropských souvislostech. Jak správně doktorand uvádí v úvodu své práce, jedná se o téma velmi aktuální nejen v českém odborném prostředí, ale též v sousedních státech střední Evropy. V žádném případě se nejedná o latentní problematiku. Legislativní aktivity nejen v České republice, ale především na Slovensku či ve Spolkové republice Německo jasně ukazují, že právní úprava prochází neustálým vývojem, když zákonodárci jednotlivých států stále hledají optimální zakotvení účinného sankcionování právnických osob včetně institutů s tím spojených.

Za cíl své práce rigorozant stanovil rozbor toho, jak se v zásadě totožné mezinárodní a evropské závazky jednotlivých států střední Evropy – Spolkové republiky Německo, Rakouské republiky, Slovenské republiky, Polské republiky a České republiky promítají do jednotlivých právních řádů těchto států. Práce obsahuje také hodnocení implementace závazků členských států vůči Evropské unii, případně vůči jiným nadnárodním subjektům.

Podle mého názoru se doktorandovi podařilo stanoveného cíle dosáhnout a práce má výbornou odbornou i literární úroveň.

Autor vychází z logické osnovy, podle které postupně pojednává o mezinárodních a evropských souvislostech trestní odpovědnosti právnických osob (tato část obsahuje demonstrativní výčet právních aktů vytažujících se v té či oné míře k trestní odpovědnosti právnických osob), o právní úpravě německé, rakouské, slovenské a polské. Práce je zakončena stručným shrnutím obsahu.

Již nyní je třeba upozornit na komparativní charakter práce – autor porovnává právní úpravy (platné či v případě Německa platné i připravované) pěti zemí. Tato okolnost stejně jako hojně citování zahraniční literatury pochopitelně rigorózní práci zhodnocuje. Práce byla zpracována na podkladě velkého množství odborných literárních pramenů. S použitými prameny autor pracuje korektně a kreativně. Práce prošla pečlivou technickou redakcí, našel jsem jen několik drobných pravopisných chyb.

II.

Těžiště rigorózní práce je v rozboru právní úpravy trestní odpovědnosti právnických osob ve vybraných státech. Pokud jde o právní úpravu německou, autor zevrubně popisuje nejen platnou právní úpravu, která je administrativněprávní, ale také chystané, resp. uvažované legislativní změny.

Pokud jde o současnou německou právní úpravu, rigorozant má za to, že dosavadní přístup německého zákonodárce není v rozporu s žádnou mezinárodní smlouvou, kterou je Spolková republika Německo vázána, ani s žádným předpisem Evropské unie, s judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo s obecnými právními zásadami práva Evropské unie. Rovněž nelze dospět k závěru, uvádí autor, že by dosavadní úprava byla v rozporu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva.

Tento závěr je důležitý zejména z hlediska právně dogmatického. V České republice z dlouhé řady důvodů, které byly dostatečně popsány, není možné „přesunout“ delikt ní odpovědnost právnických osob prostředky veřejného práva z trestního do správního práva, ale na druhé straně obecně takový postup možný je, aniž by jakkoli kolidoval s evropským právem.

Velmi zajímavý je i důkladný rozbor zvažované trestní odpovědnosti právnických osob v Německu. V roce 2013 totiž Thomas Kutschaty, ministr spravedlnosti spolkové země Severní Porýní-Vestfálsko prohlásil, že spolková země Severní Porýní-Vestfálsko má záměr předložit návrh federálního Zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, označeného jako Gesetzesentwurf eines Verbandsstrafgesetzbuchs (VerbStGB-E), spolkovému sněmu Na návrh se nahlíželo zejména jako na hlavní důvod pro konzultace ve věci předložení zvláštního zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Rigorozant podrobně rozebírá předložený návrh a současně uvádí i kritické připomínky k jeho obsahu.

Pokud jde o právní úpravu v ostatních státech (Rakousko, Polsko, Slovensko), autor postupuje podle shodné osnoovy. Nejprve připomíná legislativní vývoj v tom kterém státě, poté se zajímá o klíčové parametry právní pravy trestní odpovědnosti právnických osob, tj. osobní působnost zákona, rozsah kriminalizace, přičitatelnost činu, sankce ukládané právnickým osobám. Posléze shrnuje legislativní vývoj v zemi.

V závěru autor sumarizuje poznatky, ke kterým dospěl při rozboru právní úpravy v jednotlivých zemích. Zejména upozorňuje na určitý trend v právní úpravě sankcionování právnických osob, a tím je zakotvení modelu tzv. pravé trestní odpovědnosti právnických osob v některé z norem trestního práva, ať už se jedná o trestní zákoník nebo častěji o

speciální komplexní úpravu v samostatném zákoně. Jednotlivé státy volí různě širokou výšeč právnických osob, které jsou vedeny k trestní odpovědnosti, přičemž obecně se snaží zajistit, aby nedocházelo k situacím, ve kterých by státy trestaly samy sebe či jiné státy. V oblasti rozsahu kriminalizace však širší shoda nepanuje. Státy se pohybují v rozmezí restriktivního pojetí slovenského zákonodárce, tj. odpovědnosti za vymezený katalog trestných činů, který zohledňuje pouze mezinárodní závazky Slovenské republiky, které pro ni vyplývají z mezinárodních nástrojů, kterými je Slovenská republika vázána, a dále závazky vyplývající z členství v Evropské unii, až po extenzivní pojetí rakouského zákonodárce, který zakotvil odpovědnost za všechny trestné činy. Osobně se pak přiklání k úpravě odpovědnosti formou negativního taxativního výčtu, který považuje z pohledu právní jistoty za nejvhodnější. Vyjma Rakouska zákonodárci při zakotvení právních následků protiprávního jednání právnických osob využily systém sankcí, který je dostatečně členitý a který umožňuje soudu výběr nejvhodnější sankce, případně jejich kombinaci. Pestrý katalog sankcí lze hodnotit jednoznačně pozitivně, uvádí autor.

III.

Závěrem shrnuji: Rigorózní práce Mgr. Martina Slobodníka jednoznačně splňuje všechny předpoklady k ústní obhajobě. Jeho práce prokazuje, že autor má o zkoumané problematice široký přehled, rozsáhlé znalosti a výbornou orientaci v problémech.

Při ústní obhajobě doporučuji zaměřit se na otázku: Které z rozebíraných zahraničních právních úprav mohou v těch základních kritériích (působnost, rozsah kriminalizace, přičitatelnost, sankcionování) poskytnout inspiraci pro českého zákonodárce ?